

Informacijska pismenost v visokem šolstvu v Sloveniji

Information Literacy in Higher Education in Slovenia

Mirjam Kotar

mirjam.kotar@fdv.uni-lj.si

Silva Novljan

silva.novljan@telemach.net

Karmen Stopar

karmen.stopar@bf.uni-lj.si

Povzetek

Prispevek obravnava pomen učinkovite in etične uporabe informacij, ki predstavlja temelj za vseživljenjsko učenje. Izobraževanje za uporabo informacij – razvijanje informacijske pismenosti – je danes sestavni del sposobnosti in veščin, ki jih razvijamo vse življenje, pri čemer sta temeljni opori njenega razvijanja izobraževalni sistem in knjižnice. Izpostavljena vloga visokošolskih ustanov ustreza njihovi odgovornosti za razvijanje sposobnosti in znanja pri skupini, ki to znanje v največjem obsegu prenaša v okolje. Informacijsko pismen študent je že nekaj časa strateški cilj na univerzah po svetu, ki se zavedajo, da informacijska pismenost izboljšuje kakovost izobraževalne in raziskovalne dejavnosti na univerzah in prispeva k uspešnosti diplomantov. Rezultati raziskave kažejo, da se v Sloveniji koncept informacijske pismenosti v visokem šolstvu razvija prepočasi, nesistematično in fakultativno. Ob analizi dosedanjih aktivnosti za uveljavitev informacijskega opismenjevanja prispevek predstavi dokument Merila in kazalci informacijske pismenosti v visokem šolstvu. V nadaljevanju pa predstavi možnosti za nadaljnji strateški razvoj in sistemsko uveljavljanje programov informacijske pismenosti v izobraževalnem procesu.

Ključne besede: informacijska pismenost, izobraževanje, standardi, informacije, študenti, knjižnice, knjižničarji, visoko šolstvo, univerze, študijski proces, Slovenija

Abstract

The article aims to discuss the importance of efficient and ethical use of information as the basis of lifelong learning. The education for the use of information – advancing of information literacy – is now the integral part of competences and skills developing throughout life with the basic support of development stemming from the system of education and libraries. The exposed role of higher education institutions complies with their responsibility to develop competences and knowledge of the population group which tends to disseminate such knowledge to the fullest extent into the environment. For quite some time, educating an information literate student has been one of the strategic goals of universities around the world, especially those being aware that the information literacy improves the quality of educational and research activities in universities and contributes to graduates' success. The survey results report that in Slovenia, the concept of information literacy in higher education is developing rather too slowly, unsystematically and optionally. Along with the analysis of current activities in terms of implementing the information literacy, the article also aims to present the document entitled Criteria and indicators of information literacy in higher education. It concludes with presenting the options for further strategic development and systematic implementation of information literacy programmes in the system of education.

Keywords: information literacy, education, standards, information, students, libraries, librarians, higher education, universities, Slovenia

1 Uvod

Živimo v informacijski družbi, ki jo opredeljuje raznolikost dostopnosti vsebine, oblik, vrst in zahtevnosti informacij, njihova razširjenost in učinkovita raba, ki pomembno vplivata na vse ravni človekovega življenja. Informacijska komunikacijska tehnologija je del vsakdanjega življenja. Novi načini oblikovanja, hranjenja, dostopa in uporabe informacij, ki so posledica razvoja tehnologije, in obseg informacij pa odločilno vplivajo na naše vsakdanje življenje in nas vsak dan znova postavljajo pred izbiro.

Nove okoliščine, ki jih prinaša tehnološki napredek, globalizacija in drugi socialni, kulturni, gospodarski izzivi, s katerimi se danes srečujemo, zahtevajo od posameznika in družbe ustvarjalno in odgovorno ravnanje. Razvojni procesi poudarjajo potrebo po znanju - dobrini, ki se razvija in izpolnjuje posameznika, mu omogoča aktivno življenje in ustrezno mesto v družbi. Potrebe po odzivih na spremembe v okolju se porajajo na vseh ravneh, še zlasti v visokošolskem okolju, kjer se razvija znanje za raziskovalno, znanstveno delo, za prenos znanja v delovne procese in vsakdanje življenje. Usposabljanje za vseživljenjsko učenje postaja osrednje poslanstvo tudi v visokošolskih institucijah. Visoke šole in univerze zagotavljajo posamezniku spodbudno aktivno okolje, kjer se nauči učiti se, razvija svojo ustvarjalnost in intelektualne zmožnosti sklepanja in kritičnega razmišljanja. To mu omogoča, da lahko nenehno napreduje na svoji življenjski poti kot informiran državljan in član skupnosti.

Informacijska pismenost, ki je definirana kot sposobnost opredelitve informacijske potrebe, sposobnost pridobivanja, razumevanja, vrednotenja in uporabe informacij iz različnih virov, dobiva ključno vlogo v življenju posameznika in družbenih skupin. Informacijska pismenost

poveča posameznikove zmožnosti za vrednotenje, upravljanje in uporabo informacij. Sposobnosti informacijske pismenosti razširijo učenje preko meja formalnih učilnic, informacijsko pismen posameznik zmore sam usmerjati svoja raziskovanja, s tem pa postane tudi bolj odgovoren na vseh področjih svojega delovanja.

Z globalnim dostopom do množice elektronskih virov različnih oblik, vsebin in vrednosti se je naša možnost za izbiro še povečala, z njo pa izpostavljenost problemu: kako se med viri najbolj učinkovito znajti in kako izbrati prave informacije. Problem je količina in način organiziranosti podatkov, problem so zastareli, neustrezni ali podatki dvomljive kakovosti, ki se pojavijo skupaj s tistimi, ki so za nas potencialno uporabni. Upravičeno se sprašujemo, koliko informacij lahko posameznik še predela in kritično ovrednoti. Zaskrbljujoče je, da se posamezniki zaradi občutka informacijske prenasičenosti izogibajo informacijskemu procesu, čeprav prav ta omogoča učinkovito izbiro pravih informacij za opredeljeno potrebo. Pojavljajo se novi sindromi - »informacijska tesnoba« (*information anxiety*), o katerem piše Wurman (2001), in »sindrom informacijske utrujenosti« (*information fatigue syndrom*), ki ga v svojem delu *Information Literacy in the Workplace* izpostavlja Oman (2001). Če je informacij preveč, je to prav tako nevarno, kot če informacij primanjkuje, saj lahko tako preobilje vodi do paralize analize, obenem pa posameznik ne more razviti optimalnih strategij iskanja in uporabe informacij. V informacijski prenasičenosti, ko se zaradi količine podatkov začnejo posamezniki izogibati informacijskemu procesu, postajajo vedno pomembnejše in potrebnejše kognitivne sposobnosti in spretnosti, s pomočjo katerih zmore posameznik iz množice podatkov izluščiti prave.

Dostop do informacij in učinkovita uporaba le teh je ključ do napredka in kakovostnega načina življenja na vseh stopnjah in ravneh bivanja, saj je prava informacija na pravem mestu lahko odločilnega pomena. Del odgovornosti za posameznikovo in družbeno uspešnost in učinkovitost prevzemajo javne knjižnice, ki s pridobivanjem, organizacijo, hranjenjem informacij za določen namen (knjižnična zbirka) primerno zožijo svet neomejene dostopnosti informacij. Malinconico (2002) izpostavlja primerjalne prednosti knjižnic pred internetom in zaključi, da informacijskim virom na internetu manjka nekaj pomembnih značilnosti knjižnic, kot so organiziranost, stabilnost in institucionaliziranost. Knjižnice s svojimi storitvami poskrbijo za prost dostop in pretok znanja v knjižnici in zunaj nje. S svojim poznavanjem področja organizacije, dostopnosti in uporabe informacij igrajo pomembno vlogo pri informacijskem opismenjevanju. Vendar pa so informacije prednost le, če jih znamo dobro izkoristiti. To pa zmoremo z večjo gotovostjo, če smo se tega sistematično učili v procesu izobraževanja, ko smo učne probleme aktivno razreševali z informacijskimi viri in sta pri tem vzajemno delovala kot usmerjevalca našega učenja učitelj in knjižničar. Tako učenje so priporočali pri nas že v sedemdesetih letih (Filo, 1975: 79).

2 Opredelitev informacijske pismenosti

Vse od začetka sedemdesetih let, ko se začne uveljavljati pojem informacijsko pismene osebe kot tiste osebe, ki zna uporabljati informacije pri svojem delu (Mokhtar in Majid, 2006), se množi število avtorjev, ki opredeljujejo informacijsko pismenost, njene elemente in njen pomen ter poti in načine za njen razvoj. Prevladujoča značilnost vseh definicij pa je prepoznavanje značilnega vedenja posameznika, ko opredeljena potreba, problem prisilita posameznika, da stopi v informacijski proces, ki ga večina avtorjev prikazuje s strukturo raziskovalnih vprašanj, postopkov.

Združenje American Library Association¹ je leta 1989 sprejelo definicijo, ki se še danes najpogosteje uporablja: informacijsko pismen posameznik je sposoben prepoznati, kdaj informacijo potrebuje, zna to informacijo poiskati, ovrednotiti in učinkovito uporabiti. Ta definicija je popularizirala koncept, ki je bil rezultat zlitja dveh terminov: pismenost in informacija (ALA, 1989). V nadaljevanju je to zlitje vodilo v mnogostranska razmišljanja in interpretacije, pri čemer je osnovna opredelitev ostala. Novljan (2002: 11) ugotavlja, da tehnologija sicer izrazito spreminja dostopnost informacij, ustvarja ponudbo širine (več avtorjev poroča o istem) in globine (delitev tem), nove medije, ne posega pa bistveno v koncept informacijske pismenosti, ki temelji, po mnenju številnih raziskovalcev pismenosti, raziskovanja in učenja, na kognitivni osnovi. Upošteva namreč veljavna spoznanja o razvoju logičnega mišljenja in različnih vrstah inteligentnosti in o različnih sposobnostih za predelavo informacij. Pri tem ima metakognicija pomembno vlogo, saj je to znanje, ki omogoča kritično izbiro veljavnih informacij za zadovoljitev informacijske potrebe.

Avtorji so informacijsko pismenost bolj ali manj podrobno razčlenjevali in ji dajali poudarke glede na potrebe okolja in izhodišče njene obravnave (pedagoško, psihološko, socialno, knjižnično in podobno), večina pa znotraj teh elementov poudarja razvijanje kritičnega in etičnega odnosa do informacij in njihove rabe. Tako je Inštitut bibliotekarskih in informacijskih strokovnjakov iz Velike Britanije (Chartered Institute of Library and Information Professionals) strnil definicijo informacijske pismenosti takole: "Informacijska pismenost pomeni vedeti, kdaj in zakaj potrebuješ informacijo, kje jo lahko najdeš, kako jo ovrednotiš in etično uporabiš in kako jo posreduješ naprej." (CILIP, 2004). Johnston in Weber (2004) sta opredelila in poudarila njen vpliv na učinkovitost in etičnost delovanja posameznika: »/.../ pomeni primerno informacijsko ravnanje, da bi z uporabo kateregakoli medija oziroma kanala pridobili informacijo, ki ustreza informacijski potrebi, skupaj s kritičnim zavedanjem pomena zavestne in etične uporabe informacije v družbi.« V njuni interpretaciji je poudarek na različnih virih informacij, ki ustrezajo različnim potrebam, ter na njihovi uporabi, ki vključuje tako kulturne, politične in pravne razsežnosti. Abid (2004) jo opredeli kot: »/.../ intelektualni okvir in družbeni proces razumevanja, iskanja, vrednotenja, posredovanja in uporabe informacij – aktivnosti, ki so deloma povezane s spretno uporabo informacijskih tehnologij in deloma z ustreznimi raziskovalnimi metodami. Najpomembnejše pa je kritično razločevanje in utemeljevanje. Informacijska pismenost omogoča vseživljenjsko učenje z zmožnostmi, ki sicer uporabljajo tehnologije, vendar so v osnovah neodvisne od tehnologije«.

V Sloveniji je informacijska pismenost najbolj dodelano opredeljena v učnih načrtih za knjižnična informacijska znanja v osnovni in srednji šoli (Steinbuch et al., 2007, 2008). Definicija se naslanja na teoretično delo avtoric Filo in Novljan (Novljan, 2002:10): »Informacijska pismenost je sposobnost pridobiti, vrednotiti in uporabiti informacije iz različnih virov. Je razširjen koncept tradicionalne pismenosti, ker se veže na uporabo kateregakoli sistema znakov in vključuje razumevanje in ustvarjalno rabo informacij, posredovanih tudi s sodobno tehnologijo, sodobnimi računalniškimi in komunikacijskimi viri«. Tako razvita sposobnost vključuje kritično mišljenje na vseh ravneh njene rabe, ne samo pri (samostojnem) učenju, in poudarja tudi razvite posamezne pismenosti (branje, pisanje, poslušanje, opazovanje, ...) za razumevanje raznolikih sporočil. Pri opismenjevanju je v obeh programih (za učence in dijake) poleg uporabnosti tega znanja za raziskovanje in

¹ Ameriško bibliotekarsko združenje

učenje poudarjen tudi vzgojni element: razumevanje pomena informacij in njihove etične rabe.

Piciga (2000: 70) navaja, da se koncepta informacijske in funkcionalne pismenosti delno prekrivata. Določena stopnja funkcionalne pismenosti je namreč nujna za uspešno učenje informacijskih znanj in spretnost, pri čemer je funkcionalna pismenost opredeljena kot zmožnost uporabe pisnih informacij za delovanje v družbi, doseganje individualnih ciljev, razvijanje znanja in potencialov.

Informacijska pismenost se danes pogosto zamenjuje z računalniško pismenostjo. Tehnološke spretnosti posamezniku le omogočajo uporabljati računalnike, programsko opremo, podatkovne zbirke in drugo tehnologijo. Čeprav je informacijska pismenost povezana s spretnostmi za uporabo informacijske – računalniške tehnologije, ima informacijska pismenost za posameznika, izobraževalni sistem in družbo širši pomen in je v bistvu neodvisna od računalniške tehnologije. Predstavlja intelektualni okvir za razumevanje vsebine informacij, njihovo pridobivanje, vrednotenje in uporabo (Information ..., 2000) in zmore učinkovito prispevati k osmislitvi informacij, ki jih posameznik nabira v elektronskem okolju.

3 Vloga visokošolskih knjižnic pri informacijskem opismenjevanju

Visokošolske knjižnice imajo v procesu informacijskega opismenjevanja študentov v svojem okolju eno od ključnih vlog. Naloge izobraževanja in informacijskega opismenjevanja jim nalaga, tako kot tudi drugim vrstam knjižnic, Zakon o knjižničarstvu (2001, čl. 2). Primerno svojemu namenu, svojim zmožnostim in v skladu z razvitostjo informacijskega okolja morajo usposabljati svoje uporabnike za učinkovito uporabo informacij. O tem, da so knjižnice »krovne ustanove učeče se družbe«, bodisi zaradi virov, ki jih ponujajo, zavesti, znanja ali motivacije, piše že Bundy (1999: 3). Roe (cit. po Bundy, 1999: 5) pa povzema, da je "pospeševanje učinkovite rabe informacijskih virov pravzaprav nikogaršnja stvar", ali pa se interes za informacijsko opismenjevanje prej prebudi pri knjižničarjih, ki pa ga, žal, ne morejo dobro izvajati brez sodelovanja učiteljev in brez vključevanja informacijskih virov v osvajanje znanja.

Informacijsko opismenjevanje študentov je proces, ki mora biti vključen v cilje visokošolske ustanove in celoten potek študija, zato ne zadostuje, če se z uresničevanjem teh ciljev ukvarjajo le bibliotekarji. Do boljše informacijske pismenosti vseh študentov morajo voditi zahteve študijskega procesa skozi vsa leta visokošolskega izobraževanja, saj zadovoljive informacijske pismenosti ni mogoče doseči samo s posameznimi knjižničnimi tečaji, ki niso kreditno ovrednoteni. Prav tako ne zadostujejo posamični izbirni predmeti informacijske pismenosti, saj se študenti največ naučijo iz informacijske potrebe pri konkretnem raziskovalnem problemu. Predpogoj je, da tudi pedagogi osvojijo sposobnosti informacijske pismenosti, pri čemer so jim informacijski specialisti v knjižnicah lahko v pomoč (Šauperl et al., 2007). Pri tem so zakoreninjenje vloge visokošolskih knjižničarjev ovira. Redki primeri partnerstva med pedagogi in knjižničarji, nesprejemanje koncepta in statusa knjižničarja učitelja, prenizka samozavest knjižničarjev glede njihovih sposobnosti in odgovornosti za poučevanje – vse to resno zavira razvoj informacijske pismenosti (Špiranec in Pejova, 2010).

4 Informacijska pismenost – učni izid visokošolskega izobraževanja

Vrsta ekonomskih in socialnih sprememb, prehod v družbo, temelječo na znanju, so pripeljali do novih pristopov v izobraževanju. Na evropski ravni so bili sprejeti številni dokumenti, ki posebno pozornost namenjajo ureditvi skupnega visokošolskega prostora in vlogi informacijske pismenosti v sodobnih oblikah izobraževanja. Izobraževalne reforme bolonjskega procesa, ki od študentov zahtevajo samostojnejše pridobivanje in uporabo znanja, namreč implicitno krepijo pomen informacijske pismenosti (Špiranec in Pejova, 2010).

Študenti potrebujejo poučevanje o tem, kako najti in kako upravljati z informacijami, kajti tega ne morejo pridobiti intuitivno (Toward..., 2006). Novljan (2002: 16) piše o “nikoli končanem procesu učenja, ki omogoča učenje in orientacijo v informacijskem prostoru, kjer bo posameznik znal oceniti zanesljivost informacije in vira, le te učinkovito in uspešno uporabil, z obvladovanjem storitev, ki mu jih ponuja informacijska družba in tehnologija.” Fizična dosegljivost podatkov namreč ni dovolj, šele ko jih znamo prebrati, razumeti in vgraditi v svojo kognitivno strukturo (koncept), si ustvarimo koristne informacije, na podlagi katerih lahko sprejemamo odločitve.

V okviru bolonjskega procesa so se tudi univerze v Sloveniji lotile prenove študijskih programov s poudarki na mednarodni primerljivosti, odprtosti in konkurenčnosti, s katerimi naj bi uvajale, poleg sodobne vsebine, tudi sodobne pedagoške metode dela. Te metode naj bi spodbudile aktivnost študentov pri pridobivanju znanja, reševanju učnih in raziskovalnih problemov, pri čemer bo izstopala kritična presoja, odločanje, organiziranje, selekcioniranje, uporaba in vrednotenje informacij. Sodobne pedagoške metode (problemsko učenje, izkustveno ali raziskovalno učenje) naj bi omogočale večjo ustvarjalnost in inovativnost študentov, osebno izbiranje načinov učenja in razreševanja problemov ter razvijale etične in profesionalne vrednote diplomantov. V okviru instrumentalnih zmožnosti naj bi omogočile lažje osvajanje temeljnega strokovnega znanja, razvile naj bi sposobnosti za lastno organizacijo in načrtovanje učenja, obvladovanje informacijske pismenosti, učinkovito razreševanje problemov in presojanje za dobro odločanje.

V prenovljenih študijskih programih zahteva informacijsko pismenega študenta najprej sam izobraževalni proces. V procesih internacionalizacije in globalizacije nacionalnih gospodarstev pa postaja informacijska pismenost sestavni del sposobnosti in veščin, ki jih potrebuje tudi večina zaposlenih in še zlasti tisti, ki so vključeni v izobraževalno-raziskovalne dejavnosti. Veščine informacijske pismenosti postajajo nujna izhodna kompetenca visokošolskega izobraževanja. Pomembno je, da univerzitetna izobrazba razvije kritičen in etičen odnos pri izbiri in uporabi informacij in da zagotavlja spretnosti ter veščine za upravljanje z informacijami še pred vstopom na trg delovne sile. Etičen odnos do uporabe informacij je v tem procesu zelo pomemben, saj je eden glavnih paradoksov informacijske družbe ravno v tem, da se lahko informacije enostavno reproducirajo. To pa vodi v različne oblike svobodne uporabe in posledično probleme z nadzorom, povezanim z intelektualno lastnino.

Informacijsko pismen študent je zato že nekaj časa strateški cilj visokošolskega izobraževanja na univerzah po celem svetu. Zavedajo se namreč, da je informacijska pismenost izredno pomembna za uspešnost diplomantov, za izboljšanje kakovosti ter povečanje produktivnosti izobraževalne in raziskovalne dejavnosti na univerzah. Njihove izkušnje kažejo, da morajo do

boljše informacijske pismenosti študentov voditi zahteve študijskega procesa skozi vsa leta visokošolskega izobraževanja. V želji, da odgovorijo na potrebe po novem znanju in veščinah, ki so potrebne v informacijski družbi in gospodarstvu, je v svoje redne izobraževalne programe informacijsko pismenost vključilo, ali pa vključevanje načrtuje, že veliko število univerz v ZDA, Avstraliji, Novi Zelandiji, ter v večini držav Evropske unije. Predvsem v ZDA je »informacijsko pismen študent« vključen med zahteve in standarde akreditacijskih agencij za kolidže in univerze (ALA, 2006).

V Sloveniji se koncept informacijske pismenosti na nivoju visokega šolstva uveljavlja počasi. K temu prispeva tudi dejstvo, da do sedaj nismo imeli pripravljenih smernic za vključevanje informacijske pismenosti v oblikovanje študijskih programov in njihovo izvajanje. *Merila in kazalci informacijske pismenosti v visokem šolstvu* (2010), bi morali prepričati visokošolske učitelje, da je njihov prispevek k opismenjevanju neobhodno potreben. Drugače se lahko ponovi zgodba informacijskega opismenjevanja iz osnovne in srednje šole, kjer se sprejeti programi izvajajo kot izbirni predmet, ne pa kot metoda reševanja učnih problemov z informacijskimi viri (s pomočjo knjižnice oziroma knjižničarja) pri vsakem predmetu².

To dejstvo vpliva na to, da vstopijo v visokošolsko izobraževanje slabo informacijsko pismeni dijaki, ki se kot študenti ob obilici učnih virov še vedno učijo le iz zapiskov. Učitelji so prepoznani kot avtoritete znanja, žal pa ne tudi kot avtoritete učenja učenja.

5 Aktivnosti za dvigovanje ravni informacijske pismenosti študentov v Sloveniji

V Sloveniji že nekaj let potekajo aktivnosti za dvigovanje ravni informacijske pismenosti v okviru delovne skupine za informacijsko pismenost Zveze bibliotekarskih društev Slovenije oziroma njene Sekcije za visokošolske knjižnice in komisij za razvoj knjižničnega sistema v okviru univerz v Ljubljani in Mariboru.

Sekciji za visokošolske in specialne knjižnice pri Zvezi bibliotekarskih društev Slovenije sta v letu 2006 pripravili posvetovanje z naslovom »Informacijska pismenost med teorijo in prakso: vloga visokošolskih in specialnih knjižnic, Ljubljana, 19. oktober 2006«, kjer so bile predstavljene teoretične osnove in praktične izkušnje pri informacijskem opismenjevanju v Sloveniji in širše. Referenti so izpostavili, da zavest, da prava informacija ob pravem času omogoča konkurenčno prednost, še ni dovolj razvita. Zaradi vpliva tehnoloških, družbenih in gospodarskih dejavnikov se morajo tudi knjižnice hitro in učinkovito odzivati ter spreminjati svojo vlogo v družbi. Poslanstvo pa od knjižnic zahteva tudi, da omogočajo uporabnikom, ne samo prost dostop do informacij, pač pa tudi pomoč pri njihovem obvladovanju, kar ni mogoče brez izobraževanja oziroma opismenjevanja uporabnikov (Informacijska ..., 2006).

Na posvetovanju sta sekciji napovedali pripravo programa informacijske pismenosti in delovna skupina Sekcije za visokošolske knjižnice je do konca leta v okviru širšega projekta

² K izboljšavi stanja naj bi prispeval tudi priročnik Posodobitev pouka v gimnazijski praksi. Knjižnično informacijsko znanje (Ljubljana: Zavod RS za šolstvo, 2010). Uveljavitev informacijskega opismenjevanja v pouku vseh predmetov in sistematično učenje rabe tega znanja je potrebno, saj je gimnazijski nivo teh zmožnosti prepoznan v Nacionalni strategiji za razvoj pismenosti za splošni nivo pismenosti vseh državljanov. Žal je tudi pomembna pomanjkljivost oz. ovira: strategija je ostala na ravni osnutka, ki ga je Ministrstvo za šolstvo priporočilo kot primerno vodilo za opismenjevanje.

Zmanjševanje izobrazbenega primanjkljaja pri odraslih ter usposabljanje osipnikov za Andragoški center Slovenije izdelala elaborat Izhodišča za uveljavljanje informacijske pismenosti na univerzah v Sloveniji. Nastal je v okviru Nacionalne strategije za razvoj pismenosti (2005) in njenega Akcijskega načrta za leto 2006. V omenjenem elaboratu je kot prva naloga za pripravo programa razvoja informacijske pismenosti na univerzah v Sloveniji navedeno (Stopar et al., 2006: 21): »Pripraviti načela in standarde informacijske pismenosti ter kazalce znanja informacijske pismenosti študenta.« Avtorji so izpostavili, da informacijska pismenost ni le problem uporabe knjižnic, pač pa strateški cilj visokošolskega izobraževanja. Informacijska pismenost ne sme biti nepomembna postavka v učnem načrtu, ampak mora biti vpleten v njegovo vsebino, strukturo in sam proces (Australian ..., 2004; Novljan, 2002). Za pridobivanje veščin informacijske pismenosti je nujen stalen razvoj na vseh stopnjah formalnega izobraževanja. Informacijsko opismenjevanje ne more biti rezultat samo enega predmeta, pač pa kumulativna izkušnja iz vrste predmetov in učnih rezultatov (Bruce, 1994). V okviru delovnih skupin za informacijsko pismenost v sklopu komisij za razvoj knjižničnega sistema sta bili na univerzah v Mariboru in Ljubljani v letih 2007 in 2008 izvedeni ankete, ki naj bi posneli stanje o informacijskem opismenjevanju na članicah. Rezultati anket sta pokazali, da v Sloveniji na posameznih visokošolskih zavodih potekajo izobraževanja o informacijskih virih v različnih oblikah, čeprav ni formalnega okvira za izvajanje takih programov v visokošolskem okolju. Zaradi tega so tudi informacije o oblikah in vsebinah informacijskega opismenjevanja pomanjkljive. Hiter pregled situacije v Sloveniji kaže, da knjižnične inštrukcije v različnem obsegu izvaja večina visokošolskih knjižnic v Sloveniji. Na nekaterih fakultetah se informacijsko opismenjevanje odvija kot samostojen predmet znotraj kreditnega sistema, opravlja ga habilitirani pedagog, včasih tudi ob sodelovanju bibliotekarja. Manj pogosto je integrirano poučevanje vsebin informacijske pismenosti, ko je opismenjevanje vključeno v posamezno znanstveno disciplino.

Podlaga za omenjene aktivnosti so bili različni strateški dokumenti, ki so v operativnih ciljih izpostavili dviganje ravni informacijske pismenosti. Tako je na primer *Strategija Univerze v Ljubljani 2006-2009* (2006) v okviru strateškega cilja „Uvajanje študijskih programov v skladu z načeli Bolonjskega procesa pri podcilju »Vključevanja sodobnih oblik poučevanja“ kot operativni cilj navedla »Dviganje ravni informacijske pismenosti«, ki ga meri s kazalnikom: »Število ponujenih oblik informacijskega opismenjevanja“. V programu dela Univerze v Ljubljani 2007-2008 in 2008 je v segmentu za knjižnični sistem kot letni cilj zapisano: »Povečanje stopnje informacijske pismenosti na Univerzi v Ljubljani«, kar naj bi dosegli s pripravo skupnih standardov za informacijsko opismenjevanje študentov Univerze v Ljubljani. V letnih načrtih in poročilih Univerze v Ljubljani se v okviru kazalcev dejavnosti knjižnic spremlja tudi obseg informacijskega opismenjevanja v in zunaj pedagoškega procesa, vendar pa je izvajanje prepuščeno posamičnim članicam oziroma njihovim knjižnicam. Pri pripravi nove strategije razvoja Univerze v Ljubljani bi morali večjo pozornost posvetiti informacijsko pismenemu študentu kot enemu od ciljev izobraževanja na Univerzi v Ljubljani. Na Univerzi v Mariboru je informacijsko opismenjevanje študentov in zaposlenih vključeno med kratkoročne cilje za leto 2010 (Letno poročilo ..., 2010), dolgoročno pa v obogatitvi študijske ponudbe za pridobitev posebnih kompetenc in znanj načrtujejo tudi akreditacijo izbirnega predmeta informacijsko opismenjevanje.

Analiza vprašalnikov in odgovorov iz mnenjskega dela vprašalnika ankete, izvedene na članicah Univerze v Ljubljani, je dala naslednje zaključke:

- koncept je informacijske pismenosti je na članicah različno interpretiran in izvajan nepoenoteno,

- ne razlikuje se med pojmom informacijska in računalniška pismenost,
- ne izvaja se sistematično po vseh študijskih programih,
- elementi informacijske pismenosti se pri posameznih predmetih izvajajo preveč razdrobljeno,
- pri integrirani obliki informacijsko opismenjevanje ni jasno definirano v učnih načrtih,
- kompetence informacijskega opismenjevanja se pogosto ne ocenjujejo.

V mnenjskem delu ankete so anketirani izrazili svoje mnenje o postavljenih trditvah:

- 63 % anketiranih se pretežno ali popolnoma strinja, da je treba v začetne letnike uvesti obvezni samostojni predmet, ki pokriva osnove informacijske pismenosti za potrebe študijskega programa,
- 75 % anketiranih se strinja, da je treba v višje letnike uvesti integrirano obliko poučevanja informacijske pismenosti,
- več sodelovanja knjižničarjev v pedagoškem procesu si želi 75 % anketiranih,
- kar 92 % anketiranih se je izreklo, da je treba organizirati več neobveznih izobraževalnih oblik za uporabo knjižnic in informacijskih virov, ki jih izvajajo knjižnice;
- 88 % anketiranih se strinja, da bi morali vsi nosilci predmetov zahtevati od študentov, da izdelajo pisne izdelke v skladu s standardi informacijske pismenosti.

Pregled izbranih obstoječih učnih načrtov na univerzah v Sloveniji kaže, da ti pokrivajo le nekatere kompetence iz standardov ALA/ACRL³ (ACRL, 2000, 2003). Osredotočeni so na iskanje informacij in s tem povezano informacijsko-tehnološko znanje ali na teoretične koncepte informacij. Druge kompetence informacijske pismenosti, kot so: kritično vrednotenje informacije in vira, vključevanje informacije v obstoječ sistem znanja, učinkovita uporaba informacij pri doseganju določenih ciljev, razumevanje ekonomskega, pravnega in družbenega učinka uporabe informacije, etična in zakonita raba informacij, pa so vključene manj ali niso vključene.

Delovna skupina je z rezultati seznanila pedagoške delavce in vodje knjižnic Univerze v Ljubljani, posebej pa jih je predstavila še članom na sejah komisij 1. in 2. bolonjske stopnje. V zvezi s pripravo napovedanih smernic je bil sprejet sklep, da se počaka do potrditve smernic na nacionalnem nivoju.

Dokument *Merila in kazalci informacijske pismenosti v visokem šolstvu* (2010) je pripravila delovna skupina za informacijsko pismenost pri Zvezi bibliotekarskih društev Slovenije, ki je tudi založnik publikacije v tiskani in elektronski obliki.

V razpravah o pripravi meril informacijske pismenosti se je med člani delovne skupine izoblikovalo stališče, da morajo primerljivi s standardi in smernicami razvitih informacijskih družb. Opremljeni morajo biti z nivoji zahtevnosti, ki bodo našim študentom zagotavljali primerljivo znanje, sposobnosti in spretnosti za delovanje doma in v globalnem svetu. Predstavljali naj bi podlago za načrtovanje in razvoj informacijske pismenosti za vse visokošolske ustanove. Pri pregledu tujih standardov in izhodišč njihovega nastanka se je delovna skupina odločila, da prevede standard ALA/ACRL, ki ga praviloma povzema ali z

³ ALA/ACRL (American Library Association / The Association of College and Research Libraries)

manjšimi spremembami prilagaja svojim značilnostim večina držav, ki uvajajo informacijsko opismenjevanje, primerno pa se nanje navezuje tudi programa informacijskega opismenjevanja za osnovno in srednjo šolo. Originalni standardi z naslovom *Information Literacy Competency Standards for Higher Education* so bili izdani leta 2000 v okviru Združenja visokošolskih in znanstvenih knjižnic (The Association of College and Research Libraries), ki je del Ameriškega bibliotekarskega združenja (American Library Association).

Na strokovnem srečanju »Informacijska pismenost v visokem šolstvu« (Zveze bibliotekarskih društev, Ljubljana, 16. junij 2011) je delovna skupina za informacijsko pismenost predstavila merila in kazalce informacijsko pismenega študenta in pripravila predloge za nadaljnji strateški pristop k uveljavljanju informacijske pismenosti v visokem šolstvu, kar predstavljamo v nadaljevanju.

6 Merila in kazalci informacijske pismenosti v visokem šolstvu (2010)

Enotna merila in kazalci znanja informacijske pismenosti so podlaga za načrtovanje in nadaljnji razvoj informacijske pismenosti. Zmožnosti informacijske pismenosti za visoko šolstvo so zajete v petih merilih in dvaindvajsetih kazalcih uspešnosti. Merila se osredotočajo na potrebe študentov v visokošolskem izobraževanju na vseh stopnjah študija. Določajo tudi nabor znanj za ocenjevanje napredka pri razvijanju informacijske pismenosti študenta. Nabori znanj služijo kot vodilo učiteljem, knjižničarjem in drugim sodelujočim pri razvijanju lastnih metod za ocenjevanje znanja študentov glede na poslanstvo ustanove.

Prvo merilo

Informacijsko pismen študent zna določiti naravo in obseg potrebnih informacij.

Kazalci uspešnosti:

- opredeli in izrazi informacijsko potrebo,
- prepozna različne vrste in oblike možnih virov informacij,
- oceni stroške in koristi pridobivanja potrebnih informacij,
- ponovno oceni naravo in obseg informacijske potrebe.

Drugo merilo

Informacijsko pismen študent zna pridobiti potrebne informacije uspešno in učinkovito.

Kazalci uspešnosti:

- izbere najprimernejše preiskovalne metode oziroma informacijske sisteme za dostop do potrebnih informacij,
- oblikuje in izvede uspešno iskalno strategijo,
- uporablja različne metode pri pridobivanju informacij prek spleta ali osebno,
- po potrebi preoblikuje iskalno strategijo,
- pridobi informacije in njihove vire, jih dokumentira in primerno uredi.

Tretje merilo

Informacijsko pismen študent kritično ovrednoti informacije in njihove vire ter izbrane informacije vključi v svoje obstoječe znanje in vrednotni sistem.

Kazalci uspešnosti:

- iz izbranih informacij povzame osnovne ideje,
- oblikuje in uporabi izhodiščne kriterije za vrednotenje informacij in njihovih virov,

- s sintezo glavnih idej oblikuje nove koncepte,
- primerja novo pridobljeno znanje s svojim predznanjem in ugotavlja novo vrednost, protislovja in druge posebne značilnosti informacij,
- določi vpliv novo pridobljenega znanja na svoj vrednotni sistem in poskuša odpraviti morebitna neskladja,
- preveri svoje razumevanje in razlago informacij s pogovori z drugimi posamezniki, strokovnjaki z določenega področja in/ali praktiki,
- ugotovi, ali je prvotno poizvedbo potrebno preoblikovati.

Četrto merilo

Informacijsko pismen študent, sam ali kot član skupine, uspešno uporabi informacije za doseg določenega cilja.

Kazalci uspešnosti:

- pri načrtovanju in pripravi določenega izdelka ali dejavnosti uporabi nove in tudi že znane informacije,
- spremlja svoj napredek pri pripravi izdelka ali predstavitve,
- uspešno predstavi svoje delo (npr. pisni izdelek ali praktični prikaz) drugim.

Peto merilo

Informacijsko pismen študent razume ekonomske, pravne in družbene vidike uporabe informacij ter pridobiva in uporablja informacije v skladu z etičnimi pravili in zakonskimi predpisi.

Kazalci uspešnosti:

- razume številne etične, pravne in družbenoekonomske vidike, povezane z informacijami in informacijsko tehnologijo,
- upošteva zakone, predpise, pravila posameznih ustanov in kodekse obnašanja, ki se nanašajo na dostop do informacijskih virov in njihovo uporabo,
- pri predstavljanju svojega dela vedno navede informacijske vire, ki jih je uporabil pri njegovi pripravi.

7 Strateški okvir uveljavljanja informacijske pismenosti v visokem šolstvu v Sloveniji

Merila in kazalci informacijske pismenosti v visokem šolstvu se osredotočajo na potrebe študentov v visokošolskem izobraževanju na vseh stopnjah študija. Določajo nabor znanj za ocenjevanje napredka pri razvijanju informacijske pismenosti študenta in podrobneje definirajo tudi kazalce uspešnosti in pričakovane rezultate ter tako predstavljajo osnovo za sistematično uveljavljanje informacijske pismenosti v visokošolskih študijskih programih. Za doseganje učnega izida, to je informacijsko pismen diplomant, pa je potrebno preiti z operativnega nivoja posameznih izobraževalnih oblik k strateškemu načrtovanju in izvajanju izobraževanja za doseganje meril informacijske pismenosti na vseh stopnjah študija.

Strateški okvir uveljavljanja informacijske pismenosti kot učnega izida visokošolskega izobraževanja definira Nacionalni program razvoja visokega šolstva 2011-2020 (NPVŠ) (Resolucija ... 2011):

„Vsi študijski programi morajo zagotavljati pridobivanje znanja, veščin in spretnosti skladno z nacionalnim ogrođjem kvalifikacij ter ključnih kompetenc: inovativnosti, kritičnega razmišljanja, sporazumevanja v materinem jeziku, kulturne zavesti in

izražanja, sposobnosti delovanja v mednarodnem prostoru in informacijske pismenosti.“

NPVŠ opredeljuje tudi postopke za uveljavitev posameznih kompetenc v visokem šolstvu (Resolucija ... 2011):

„Nacionalno ogrodje kvalifikacij bo opredelilo posamezne kvalifikacije v (visoko)šolskem sistemu, razlike med njimi in pridobljene kompetence. Visokošolske institucije ga bodo uporabile pri kreiranju študijskih programov, NAKVIS pri odločanju o primernosti študijskih programov in doseganju akademskih standardov, posameznik pri kariernem odločanju, izbiri študija, zaposlovanju, delodajalcem in širši družbi pa bo nudilo informacije o posameznih kvalifikacijah in pridobljenih kompetencah.“

Slovensko ogrodje kvalifikacij (SOK) nastaja na podlagi priporočil, ki jih je opredelilo Evropsko ogrodje kvalifikacij v visokem šolstvu (Qualifications framework for European Higher education area (QF/EHEA) in Evropsko ogrodje kvalifikacij za vseživljenjsko učenje, združeno v skupno Evropsko ogrodje kvalifikacij (EQF), na osnovi katerega bodo do leta 2012 usklajena nacionalna ogrodja kvalifikacij – v Sloveniji Slovensko ogrodje kvalifikacij (SOK). Predlog SOK (2011) je pripravila medresorska delovna skupina v povezavi z ekspertno skupino za pripravo opisnikov SOK. Predlog SOK je bil po javnih razpravah z deležniki (delodajalci, šolstvo, visoko šolstvo, sindikati, ministrstva) predstavljen aprila 2011 na nacionalnem posvetu o slovenskem ogrodju kvalifikacij. Na njegovi osnovi bodo oblikovane generične kompetence po posameznih sektorjih. SOK bo tudi osnova za akreditacijo in evalvacijo visokošolskih zavodov in študijskih programov, zato je še toliko bolj pomembno, da med spretnosti in sposobnosti na visokošolskem področju uvrsti tudi elemente informacijske pismenosti (Slovensko ..., 2011).

QF/EHEA postavlja okvir za vključevanje informacijske pismenosti v tretji krog kvalifikacij, saj izpostavlja sistematično razumevanje študijskega področja ter obvladovanje spretnosti in raziskovalnih metod. Slovensko ogrodje kvalifikacij (SOK) v ravni 5 med spretnostmi sicer definira osnovno raven informacijske pismenosti, vendar pa bi bilo potrebno to raven nadgraditi z zahtevnejšimi elementi informacijske pismenosti na višjih ravneh. Izpostaviti je potrebno kritično vrednotenje informacij in informacijskih virov ter razumevanje in upoštevanje ekonomskih, pravnih, družbenih in etičnih vidikov pridobivanja in uporabe informacij. Brez teh sposobnosti študent ne bo sposoben razpoznati in upoštevati konceptualnega in vrednostnega vidika pridobivanja in uporabe informacij.

8 Zaključki

Informacijska pismenost je obča človekova pravica, čeprav jo pogosto obravnavajo z vidika njenega vpliva na gospodarstvo. »Informacijska pismenost je srčika vseživljenjskega učenja... Je temeljna človekova pravica v digitalnem svetu in omogoča socialno vključenost vseh narodov«, je zapisano v Deklaraciji iz Aleksandrije (High Level ..., 2005).

Uveljavljanje in omogočanje te temeljne človekove pravice je tudi odgovornost slovenskega (visoko)šolskega izobraževanja. Dosedanje analize stanja kažejo, da se informacijsko opismenjevanje v slovenskem visokošolskem prostoru uveljavlja prepočasi, nesistematično in fakultativno. Najaktivnejši deležniki, ki si prizadevajo za prepoznavanje pomena informacijske pismenosti in za njeno vključitev v izobraževalni proces, so do sedaj bili

visokošolski knjižničarji. Različne iniciative, akcije, primere dobre prakse uveljavljanja informacijske pismenosti na posameznih visokošolskih zavodih pa je treba dopolniti in nadgraditi s pristopom od zgoraj navzdol (Špiranec in Pejova, 2010). Uveljavljanje informacijske pismenosti kot pomembnega učnega izida visokošolskega izobraževanja mora temeljiti na dolgoročnem strateškem pristopu, ki obsega:

- analize stanja (ocene okolja),
- oblikovanje ključnih strateških dokumentov in pristopov za razvijanje informacijske pismenosti,
- razvijanje strateških partnerstev med akterji v visokošolskem prostoru,
- analizo in zagotovitev potrebnih virov (materialni viri, finančni viri, kadri).

Visokošolske knjižnice morajo doseči organizacijske in profesionalne spremembe – svojo izobraževalno vlogo morajo profesionalizirati. Postati morajo učeče (se) organizacije, v katerih informacijski specialisti niso samo uporabniki, varuhi in ponudniki informacij, pač pa so informacijski izobraževalci (Torras in Saetre, 2009). Vendar pa so za uveljavljanje informacijske pismenosti in za učinkovito doseganje kompetenc informacijsko pismenega študenta odgovorni vsi deležniki v visokošolskem prostoru. Zato je treba spodbuditi visokošolske zavode, da informacijsko pismenost kot jasno opredeljen cilj vključijo v strateške razvojne dokumente, v merila kakovosti, v procese zagotavljanja pedagoške odličnosti. Prav tako bi morali visokošolski zavodi uporabljati kazalce informacijske pismenosti pri oblikovanju in izboljševanju sodobnih študijskih programov. Zato je treba pedagoge, študente, raziskovalce, knjižničarje in druge službe na visokošolskem zavodu (karierni centri, centri za vseživljenjsko izobraževanje, službe za študijske zadeve), spodbujati in jim omogočati, da se medsebojno povezujejo in razvijajo strateška sodelovanja. Za tako delovanje morajo razumeti in sprejeti skupni koncept informacijske pismenosti in odgovornost za razvijanje programov, učnih načrtov in pripomočkov. Učenje kot raziskovalni proces je primerna oblika za integrirano izvajanje informacijskega opismenjevanja, ki vključuje nosilca posameznega predmeta in knjižničarja kot pomočnika, lahko pa je Informacijska pismenost tudi samostojen predmet, ki pa ne sme ostati na ravni izbirnosti. Oblikovanje programov informacijskega opismenjevanja in okvirnih priporočil za njihovo izvajanje zahteva poglobljeno poznavanje informacijske pismenosti, metodologije raziskovanja, didaktičnih metod, pa tudi organizacijska znanja. Zato morajo stalno izpopolnjevati profesionalno znanje na teh področjih tudi izobraževalci (pedagogi in knjižničarji).

Viri in literatura:

- Abid, A. (2004). Information literacy for lifelong learning. Paper presented at the World Library and Information Congress: 70th IFLA General Conference and Council. 22. – 2. Avgust, Buenos Aires. Dosegljivo na: <http://www.ifla.org/IV/ifla70/papers/116e-Abid.pdf> (20.7.2006)
- ACRL. (2000). Information Literacy Competency Standards for Higher Education. Dostegljivo na: <http://www.ala.org/ala/acrl/acrlstandards/informationliteracycompetency.htm> (20.7.2006)
- ACRL. (2003). Characteristics of Programs of Information Literacy that Illustrate Best Practices: A guideline. Dosegljivo na: <http://www.ala.org/ala/acrl/acrlstandards/characteristics.htm> (20.7.2006)

- ALA. (1989). Presidential Committee on Information Literacy. Final report. Chicago: American Library Association, 1989. Dosegljivo na: <http://www.ala.org/ala/acrl/acrlpubs/whitepapers/presidential.htm> (26.10.2007)
- ALA (2006). Accreditation : Information Literacy and Accreditation Agencies. Dosegljivo na: <http://www.ala.org/ala/acrl/acrlissues/acrlinfolit/infolitstandards/infolitaccred/accreditation.cfm> (26.10.2007)
- Australian and New Zealand information literacy framework: Principles, standards and practice. 2004. Bundy, A. (ed.). (2nd ed.). Adelaide: ANZIIL. Dosegljivo na: <http://www.anziil.org/resources/Info%20lit%202nd%20edition.pdf> (21.4.2006)
- Bruce, C. (1994). Information literacy blueprint. Dosegljivo na: http://www.gu.edu.au:80/ins/training/computing/web/blueprint/content_blueprint.html (15.6.2011)
- Bundy, A. (1999). Information literacy: the key competences for the 21st century. Dosegljivo na: <http://www.iatul.org/conference/proceedings/vol08/papers/bundy.html> (24.6.1989).
- CILIP. Chartered Institute of Library and Information Professionals. Dosegljivo na: http://www.cilip.org.uk/cgi-bin/MsmGo.exe?grab_id=832&page_id=15206656&query=IL+definition&hiword=DEFINITE+DEFINITIONS+DEFINITIVE+DEFINITELY+IL+definition (20.12.2006)
- Filo, B. (1975). Bibliotečne instrukcije. *Knjižnica* (19) 1-4: 71-75
- High-Level Colloquium on Information Literacy and Lifelong Learning. Bibliotheca Alexandrina, Alexandria, Egypt, November 6-9, 2005. Dosegljivo na: <http://archive.ifla.org/III/wsis/High-Level-Colloquium.pdf> (14. 4.2011)
- Informacijska pismenost med teorijo in prakso – vloga visokošolskih in specialnih knjižnic: zbornik prispevkov: 2. Skupno posvetovanje specialnih in visokošolskih knjižnic z mednarodno udeležbo, Ljubljana, 19. oktober, 2006. 2006. Ljubljana: Zveza bibliotekarskih društev.
- Information literacy competency standards for higher education. (2000). Association of Academic and Research Libraries, Chicago.
- Information Literacy and Accreditation Agencies. Dosegljivo na: <http://www.ala.org/ala/acrl/acrlissues/acrlinfolit/infolitstandards/infolitaccred/accreditation.cfm> (13.2.2010)
- Johnston, B. & Webber, S. (2004). The role of LIS faculty in the information literate university: taking over the academy? *New Library World*, 105, (1-2), 12-20.
- Letno poročilo Univerze v Mariboru za leto 2010. Dosegljivo na: <http://www.uni-mb.si/dokument.aspx?id=22254> (15.6.2011)
- Malinconico, S.M. (2002). Knjižničarji in upravljanje znanja. *Organizacija znanja*, 7 (2): 1-2. doi:10.3359/oz0212002
- Merila in kazalci informacijske pismenosti v visokem šolstvu. (2010). Ljubljana, Zveza bibliotekarskih društev Slovenije. Dosegljivo na: <http://www.zbds-zveza.si/dokumenti/merila-in-kazalci-informacijske-pismenosti-v-visokem-solstvu.pdf> (15.6.2011)
- Mokhtar, I.A. & Majid, S. (2006). Teaching information literacy for in-depth knowledge and sustained learning. *Education for information*, 24(1), 36-48.
- Nacionalna strategija za razvoj pismenosti. Osnutek. 2005. Ljubljana, Andragoški center Slovenije. 19 str. Dosegljivo na: <http://pismenost.acs.si/datoteke/komisija/strategija.pdf> (20.11.2006)

- Novljan, S. (2002). Informacijska pismenost. *Knjižnica*, (46) 4, 7-24.
- Oman, J. N. (2001). Information literacy in the workplace. *Information outlook*, 5 (6): 32-43
- Piciga, D. (2000). Informacijska pismenost mladih. 2000. V : Pismenost, participacija in družba znanja. Ljubljana: Andragoški center: 67-77
- Resolucija o Nacionalnem programu visokega šolstva 2011–2020 (ReNPVŠ11-20). Uradni list RS, št 41-1974/11. Dosegljivo na: <http://www.uradni-list.si/1/content?id=103885> (15.6.2011)
- Slovensko ogrožje kvalifikacij (2011). Dosegljivo na: http://www.nok.si/data/files/60_file_path.pdf (15.6.2011)
- Steinbuch, M., A. Bratuša, R. Fekonja, S. Novljan. (2008): Knjižnično informacijsko znanje. Gimnazija. Ljubljana: Ministrstvo RS za šolstvo in šport. Zavod RS za šolstvo; Predmetna komisija za spremljanje in posodabljanje učnega načrta za knjižnično dejavnost. Dosegljivo na: <http://www.mss.gov.si/si/404> (10.2.2011)
- Steinbuch, M., A. Bratuša, R. Fekonja, S. Novljan. (2007): Knjižnično informacijsko znanje. Osnovna šola. (Predlog). Ljubljana: Zavod RS za šolstvo; Predmetna komisija za spremljanje in posodabljanje učnega načrta za knjižnično dejavnost. Dosegljivo na: http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/ss/programi/2008/Gimnazije/K_KNJIZN_INF_ZNANJE_gimn.pdf (1.2.2011)
- Stopar, K., Pejova, Z., Kotar, M., Bartol, T. in Novljan, S. (2006). Izhodišča za uveljavljanje informacijske pismenosti na univerzah v Sloveniji. Ljubljana: Zveza bibliotekarskih društev Slovenije. Sekcija za visokošolske knjižnice. Dosegljivo na: <http://www.zbds-zveza.si/dokumenti/2007/INFpismenostIZHODISCA.pdf> (13.2.2011)
- Strategija 2006-2009: Univerza v Ljubljani. 2006. Dosegljivo na: http://www.uni-lj.si/Univerza/StrategijaUL2006_2009.pdf (20.11.2006)
- Šauperl, A., Novljan, S., Grčar, A. (2007). Information Literacy Programs at the University of Ljubljana. *The Journal of Academic Librarianship*, 33(2), 294-300.
- Špiranec, S. & Pejova, Z. (2010). Information Literacy in South-East Europe: Formulating strategic initiatives, making reforms and introducing best practices. *The International Information & Library Review*. 42(2), 75-83.
- Torras, M.C. & Saetre, T.P. (2009) *Information Literacy Education: A process approach. Professionalising the pedagogical role of academic libraries*. Oxford: Chandos Publishing.
- Toward a working model of information literacy at California State University, Los Angeles: Recommendations for implementation. John F. Kennedy Memorial Library, Information Literacy Advisory Committee. Information Literacy Task Force, California State University, Los Angeles. May 1, 2006. Dosegljivo na: <http://www.calstatela.edu/library/infolit/ILplan.pdf> (10.11.2006)
- Wurman, R.S. (2001). Information anxiety. New Riders Publishers, New York.
- Zakon o knjižničarstvu (ZKnj-1). Ur. l . RS št. 87-4446/2001